

Goedkeuring van het op 13 december 1955 te Parijs ondertekende Europees Vestigingsverdrag, met Protocol

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

In 1950 stelde de Italiaanse Regering aan het Comité van Ministers van de Raad van Europa voor, te geraken tot een multilateraal Europees vestigingsverdrag. Dit voorstel werd onderworpen aan het oordeel van de Raadgevende Vergadering van de Raad en in haar opdracht stelde vervolgens het Internationaal Instituut voor de Unificatie van Privaatrecht te Rome een ontwerptekst op, die na enige amendering door de Raadgevende Vergadering werd aanvaard en in mei 1951 werd aangeboden aan het Comité van Ministers. Het ontwerp werd vervolgens gezonden aan de Regeringen van de leden van de Raad van Europa, die hun commentaar kenbaar maakten aan het Secretariaat-Generaal.

In oktober 1952 kwam een comité van regeringsdeskundigen bijeen, dat tot taak had, het ontwerpverdrag en de commentaren van de Regeringen te onderzoeken. Ondanks de moeilijkheden, voortvloeiende uit de diversiteit der nationale rechtssystemen en der sociaal-economische toestanden, achtte het comité een verdrag, als bedoeld, mits beperkt tot specifieke onderwerpen, zeer gewenst. Op 24 maart 1955 stelde het comité een uiteindelijke tekst vast, welke door het Comité van plaatsvervangers der Ministers werd aanvaard en op 13 december 1955 werd ondertekend voor de leden van de Raad, met uitzondering voorshands van Ierland.

Dat ook het Koninkrijk der Nederlanden tot de ondertekenende Staten behoort, ligt geheel in de lijn van het regeringsbeleid, dat gericht is op bevordering van de eenheid der bij de Raad van Europa aangesloten Staten. Een belangrijke stap naar zulke eenheid is het vastleggen van gemeenschappelijke regels, die een rechtvaardige behandeling van de onderdanen van elk dier Staten op het grondgebied der andere garanderen en de ruimte scheppen, welke voor de ontplooiing van hun activiteit ook in de andere landen onontbeerlijk is.

Hoofdstuk I behandelt twee met elkaar samenhangende materies, namelijk — op Nederland toegepast — enerzijds de binnenkomst, het verblijf en de vestiging van onderdanen van andere Westeuropese landen in Nederland, alsmede de verwijdering van die personen uit Nederland, anderzijds de regeling dier onderwerpen voor Nederlanders in andere Westeuropese landen.

Deze onderwerpen hebben voor Nederland verschillende aspecten. Nederland is thans overwegend emigratieland, ook ten opzichte van andere landen van Europa. Uit dien hoofde bestaat voor Nederland grote behoefte aan versterking van de rechtspositie van de Nederlanders in West-Europa. Anderzijds moet Nederland ten opzichte van de binnenkomst van vreemdelingen in Nederland en het toestaan van verder verblijf grote voorzichtigheid blijven betrachten uit het oogpunt van huisvesting, overbevolking en openbare orde.

Wat dit laatste betreft, geven de artikelen 1 en 2, te zamen met hetgeen daaromtrent in de afdelingen I, II en III van het Protocol is bepaald, Partijen de volledige vrijheid om ongewenste Europeanen naar eigen criteria te weren, c.q. het voortgezet verblijf naar eigen criteria te weigeren.

Artikel 3, te zamen met wat daaromtrent in de afdelingen I, II en III van het Protocol is bepaald, regelt de verwijdering.

Wat betreft lid 1 van artikel 3 zij erop gewezen, dat inge-

volge afdeling III van het Protocol het begrip „openbare orde” in de thans in Nederland gebezigde zin wordt geïnterpreteerd.

Het ligt in de bedoeling, dat bij Koninklijk besluit aan het tweede lid van artikel 3 uitvoering wordt gegeven, waarbij voor Nederland de in genoemd lid bedoelde autoriteit wordt aangewezen en waarbij tevens de procedure van beroep tegen een voorgenomen verwijdering wordt geregeld.

Lid 3 is gebaseerd op een oorspronkelijk voorstel van de Nederlandse deskundigen, dat na tien jaar van vestiging personen nog slechts om redenen van openbare veiligheid kunnen worden verwijderd. Dit voorstel kon geen meerderheid vinden, doch het comité was unaniem van oordeel, dat ten aanzien van deze personen het recht tot verwijdering verder diende te worden beperkt. De oorspronkelijke Nederlandse tekst werd aanvaard met de amendering, dat verwijdering ook toelaatbaar is in gevallen van bijzonder ernstige vergrijpen tegen de openbare orde of de goede zeden. Ook hierbij wordt de rechtspositie van de Europeaan in andere Europese landen niet onaanzienlijk versterkt. Wellicht ten overvloede zij hieraan toegevoegd, dat lid 3 in overeenstemming is met de in Nederland gevolgde praktijk.

Hoofdstuk II regelt de uitoefening van burgerlijke rechten in het algemeen.

Het in artikel 4 gestelde beginsel van gelijkheid van behandeling voor wat betreft de uitoefening van de burgerlijke rechten is reeds lang in de Nederlandse wetgeving en praktijk aanvaard.

Voor Nederland is geen lijst, als voorzien in artikel 6, lid 1, sub *a*, ingeleverd, omdat de wetgeving hier te lande geen restricties, als bedoeld, kent. De enige indirecte beperking, die hier te lande bestaat, is de nationale registratie van zeeschepen en vliegtuigen. Deze restrictie is echter zo algemeen en vanzelfsprekend, dat in het comité van deskundigen werd overeengekomen, dat deze beperking niet behoeft te worden vermeld.

Hoofdstuk III regelt de juridische en administratieve waarborgen. Het werd van Nederlandse zijde behandeld in overleg en overeenstemming met de Staatscommissie voor Internationaal Privaatrecht.

De bepalingen der artikelen 7, 8 en 9 zijn alle in overeenstemming met reeds eerder door Nederland aangegane internationale verplichtingen, c.q. met de bestaande Nederlandse regelingen.

Opgemerkt zij in dit verband, dat artikel 9, lid 3, voor wat Nederland betreft, een uitvoeringsregeling vereist, zoals bij de wet van 12 juni 1909, *Stb.* 141, is getroffen ten aanzien van het vergelijkbare artikel 18, lid 1, van het Rechtsvorderingsverdrag van 1905. Een daartoe strekkend wetsontwerp wordt de Staten-Generaal aangeboden gelijktijdig met de wet tot goedkeuring van het verdrag.

Hoofdstuk IV behandelt zowel de uitoefening door Europeanen van vrije beroepen als hun arbeid in dienst van derden.

Naar het voorkomt, behoeven ten aanzien van de in artikel 12, lid 1, behandelde materie bij de Nederlandse bekrachtiging geen voorbehouden te worden gemaakt. Ingeval andere landen dit wel zouden doen, staat het Nederland ingevolge artikel 27 van het verdrag vrij, zulks te reciproceren. Ook schijnt het niet wenselijk, gebruik te maken van de in artikel 12, lid 2, ge-

opende mogelijkheid om nog andere voorbehouden te maken.

Door Nederland is bij de ondertekening van het verdrag een lijst overgelegd, als bedoeld in artikel 14, waarop voorkomen de kustvisserij en de advocatuur.

Artikel 14, geredigeerd op dezelfde wijze als artikel 6, opent voor Nederland de mogelijkheid om andere restricties voor Europeanen in te voeren, indien dwingende redenen van economische of sociale aard daartoe nopen, hetgeen overeenstemt met de Nederlandse politiek ter zake.

Het in de artikelen 15, 16 en 17 vermelde is geheel conform de Nederlandse praktijk.

Hoofdstuk V handelt over de individuele rechten en is in overeenstemming met de Nederlandse wetgeving en praktijk.

Hoofdstuk VI handelt over belasting, burgerlijke dienstplicht, onteigening en nationalisatie. De artikelen zijn alle in overeenstemming met de Nederlandse wetgeving en praktijk.

Hoofdstuk VII, op Nederlands voorstel aan het verdrag toegevoegd, strekt tot oprichting van een permanente commissie, tot welke taak zullen behoren: het formuleren van voorstellen tot verbetering van de praktische toepassing van het verdrag, zo nodig tot aanvulling van het verdrag zelf (artikel 24, lid 1); het bemiddelen bij eventuele geschillen over de toepassing van het verdrag (artikel 24, lid 2); de publikatie van een periodiek rapport, bevattende alle informatie over de nationale wetten en voorschriften betreffende de onderwerpen, in het verdrag behandeld (artikel 24, lid 3).

Het motief voor de instelling van deze permanente commissie is, dat het verdrag slechts een eerste stap in de goede richting van gelijke behandeling van onderdanen der Verdrag-sluitende Partijen vormt en niet het ongewenste resultaat mag hebben, dat de huidige stand van zaken wordt gefixeerd. De permanente commissie zal bevorderen, dat de Partijen in de toekomst meer concessies doen dan thans mogelijk is.

Hoofdstuk VIII geeft enige algemene bepalingen, welke veelal voorkomen in internationale verdragen, die soortgelijke materie regelen.

Hoofdstuk IX wijst het territoir aan, waarop het verdrag van toepassing zal zijn, en geeft tevens aan, welke personen de voordelen van het verdrag zullen genieten.

De opzet van het verdrag is, dat het zal gelden voor de Europese landen. Weliswaar komt artikel 29 tegemoet aan de wens van sommige landen, het verdrag toepasselijk te kunnen verklaren op in of nabij Europa gelegen gebieden, voor welke internationale betrekkingen zij verantwoordelijk zijn, zoals bij

voorbeeld de Britse Kanaal-eilanden. Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, is echter het uitgangspunt, dat het verdrag slechts voor Nederland betekenis heeft. Medetoeepassing op Suriname en op de Nederlandse Antillen ligt dan ook niet in het voornemen, hoewel het uiteraard de Regeringen dier landen blijft vrijstaan, zich te eniger tijd in andere zin uit te spreken; zou dit laatste geval zich voordoen, dan dient ter zake parlementaire goedkeuring te worden gevraagd. Ook zal geen verklaring worden afgelegd omtrent toepassing op Nederlands Nieuw-Guinea.

Hoofdstuk X behandelt de beslechting van geschillen.

Hoofdstuk XI bevat slotbepalingen betreffende inwerking-treding, bekrachtiging, toetreding en opzegging.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. LUNS.

De Minister van Justitie,
SAMKALDEN.

*De Minister van Binnenlandse Zaken, Bezitsvorming
en Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie,*
STRUYCKEN.

*De Minister van Onderwijs, Kunsten
en Wetenschappen,*
J. CALS.

De Minister van Financiën,
HOFSTRA.

De Minister van Economische Zaken,
J. ZIJLSTRA.

De Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid,
J. G. SUURHOFF.

*De Minister van Landbouw, Visserij
en Voedselvoorziening,*
A. VONDELING.